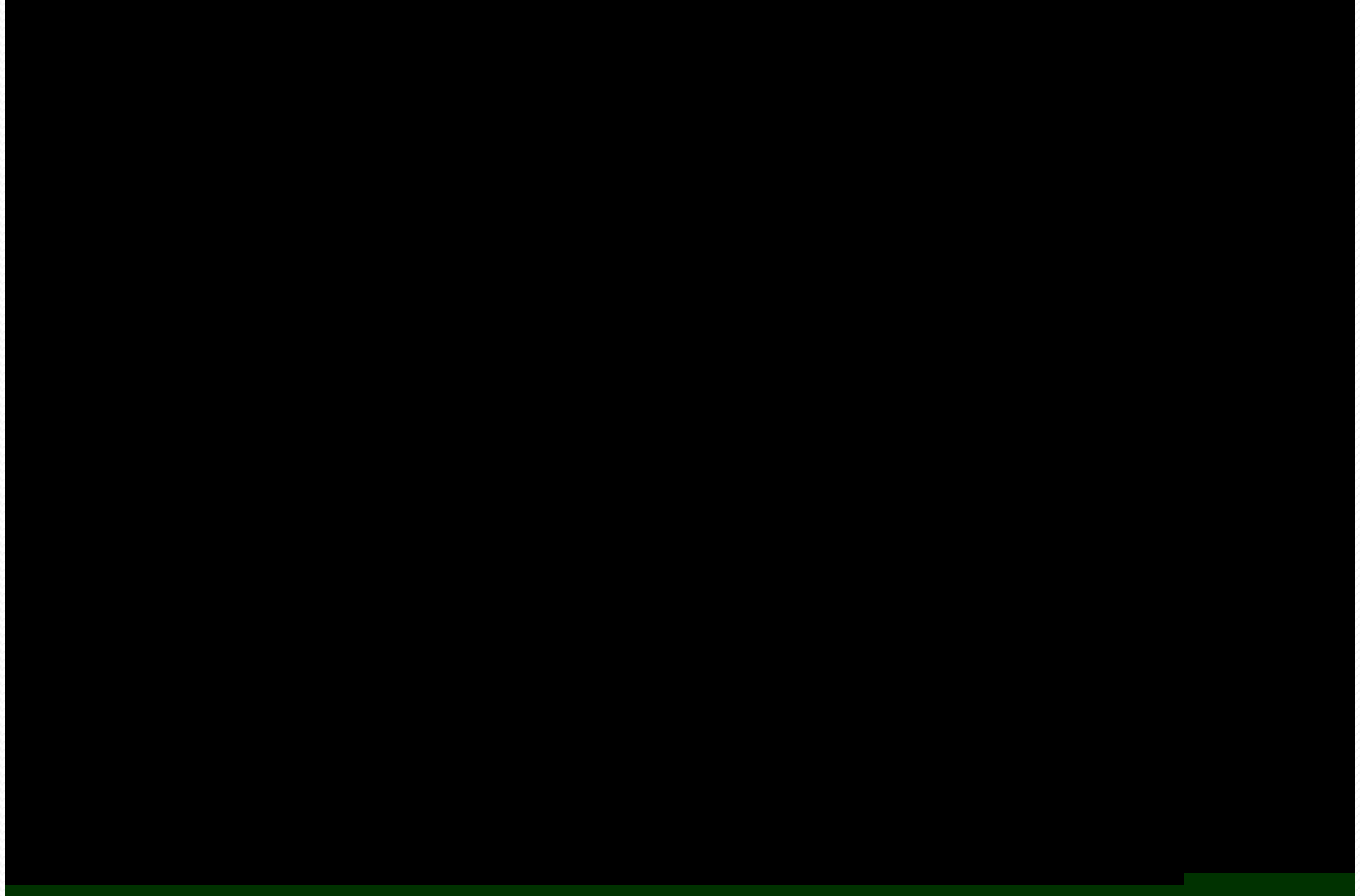

به قدرت رسیدن رضاخان

درس 7

ایران در دوره حکومت رضا شاه

حذف قاجار

اهداف کلی

- 1 - آشنایی با هدف انگلستان از اجرای کودتا
- 2 - آشنایی با سیر قدرت گیری رضا شاه
- 3 - آشنا شدن با اقدامات رضا شاه
- 4 - شناخت مدرس و چگونگی تبعید و شهادت وی
- 5 - آشنایی با سیاست رضا شاه در برابر کشورهای اروپایی به ویژه آلمان

در سوم اسفند 1299 کودتایی در تهران به وقوع پیوست که پیامد آن زوال سلسله قاجار و روی کار آمدن حکومت پهلوی بود

کودتای سیاه

- دولت انگلستان برای دست یابی به اهداف خود در صدد تغییر حکومت ایران برآمد .
- **ایران ساید** فرمانده نظامی انگلستان با کمک سید **ضیاء الدین طباطبایی** یکی از فرماندهان نظامی به نام **رضا خان** را برای این منظور مناسب دید
- آبرون ساید، رضاخان را در قزوین ملاقات کرد و او را برای کودتا آماده کرد .
- قوای قزاق در با مداد روز سوم اسفند 1299 وارد تهران شدند .
- تحت فشار انگلیسی ها سید ضیاءالدین طباطبایی به نخست وزیری منصوب شد .
- رضا خان لقب « سردار سپه » گرفت و در مقام وزیر جنگ روزه روز بر قدرت و نفوذ خود افزود .

رضا خان از نخست وزیری تا پادشاهی

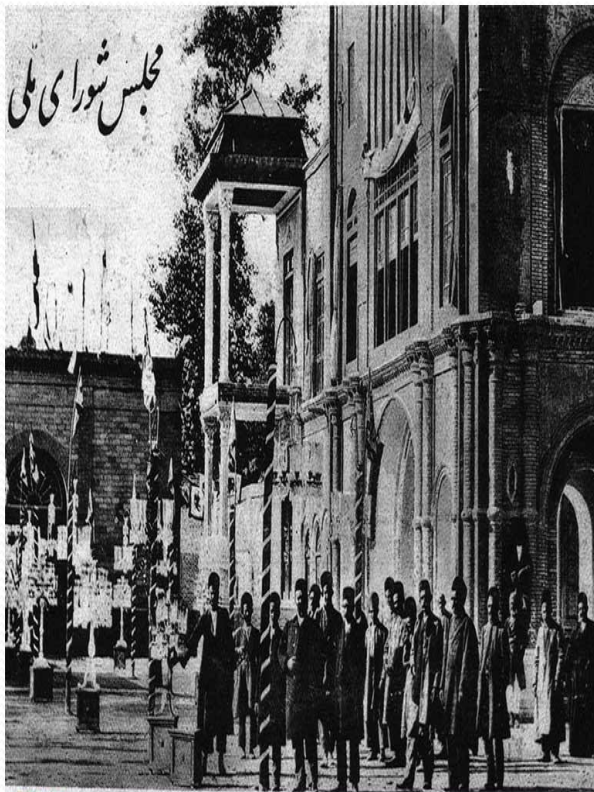
- رضا خان در سمت **وزارت جنگ** از سال 1300 تا 1302 ش با حمایت انگلستان موقعیت خود را تثبیت کرد
- شاه قاجار و مجلس به ناچار به **نخست وزیری** او رضایت دادند
- رضا شاه نظام جمهوری را به جای حکومت سلطنتی پیشنهاد داد **آیت الله مدرس** با این نظر مخالفت کرد رضا شاه در غیاب **احمد شاه** تبلیغاتی زیادی علیه او انجام داد انگلیسی ها با مبالغه گویی در اوضاع آشفته ایران باعث شدن احمد شاه به ایران برنگردد

به سلطنت رسیدن رضا خان

- در سال 1304 ش ماده واحدی در مجلس شورای ملی طرح شد که در آن خلع قاجاریه از سلطنت و سپردن حکومت موقت به رضا خان خواسته شد

- نمایندگان بر این طرح رای مثبت دادن، به جز چهار تن از جمله **آیت الله مدرس** و **دکتر مصدق**، یحیی دولت آبادی، سیدحسن تقی زاده

- با حمایت دولت های خارجی انتخابات مجلس فرمایشی موسسان برگزار شد با نطق رضا خان افتتاح شد و پس از شش روز رضا خان به پادشاهی رسید

اصلاحات و اقدامات رضا شاه

- 1- بازگشت به حکومت استبدادی
- 2- ایجاد ارتش منظم
- 3- احداث خط آهن
- 4- اسکان عشایر
- 5- یک شکل کردن لباس ها و کشف حجاب

سلطنت پهلوی = استعمار نو

● بازگشت به حکومت استبدادی

- حذف شخصیت های آزادی خواه

- حکومت استبدادی و رای فردی

- اهمیت ندادن به مجلس

- اجرای تصمیمات فردی

● ایجاد ارتش منظم

- تمرکز قدرت سیاسی

- سرکوب قیام های مردمی

- تامین اهداف نظامی انگلستان

- تصویب قانون نظام وظیفه در سال

1304

احداث خط آهن سراسری

که بندر ترکمن را به بندر شاهپور متصل می کرد برای انتقال سریع انگلیسی ها از جنوب به شمال

● اسکان عشایر

- هدف، مهار کردن نیروی رزمی عشایر
- کاهش رونق دامداری کشور
- نیازمندی به کشورهای بیگانه از نظر دامی

● یک شکل کردن لباس ها و کشف

حجاب

- برداشتن حجاب بانوان مسلمان باعث قیام مردم مسلمان مشهد در مسجد گوهرشاد شد

پس از سفر به ترکیه :

- مبارزه با همه سنت های اسلامی
- گماشتن ماموران در خیابان برای برداشتن چادر از سر زنان
- تضعیف روحانیت
- تعطیلی دفتر خانه های شرعی
- ممنوعیت روحانیون از دخالت در مسائل اجتماعی
- قدغن کردن مجالس عزاداری سید الشهداء
- جلوگیری از برپایی مراسم های مذهبی

شهادت مدرس

مدرس روحانی مبارز و خستگی ناپذیری که آرزویش نجات ایران از چنگال استبداد و استعمار بود.

وجود مدرس خطری جدی برای ادامه حکومت رضا شاه به حساب می آمد.

رضا شاه چون می دانست که نمی تواند مدرس را مانند دیگر مخالفان از بین ببرد ابتدا او را به خوفاً تبعید کرد.

بعد از مدتی از خوفاً به کاشمر منتقل کردند و مسموم کردند و به شهادت رساندند.

رضا شاه و سیاست گرایش به آلمان

- برای نجات کشور آلمان بعد از مصائب جنگ جهانی اول و کاستن مشکلات اقتصادی آن کشور و جلوگیری از افتادن در دام کمونیسم انگلیسی ها از کشور های تحت سلطه خود خواستند که فعالیت تجاری و صنعتی با آلمان داشته باشند لذا رضا شاه در های کشور را به روی سرمایه های آلمانی گشود

سوالات تشریحی

1. آبرون ساید که بود و جهت اجرای کودتای 1299 دست به چه اقدامی زد؟
2. قدم نهایی رضاخان جهت قدرت چه بود؟
3. چرا رضاخان در دوره نخست وزیری حکومت جمهوری را پیشنهاد داد؟ و سرانجام این پیشنهاد چه شد؟
4. مخالف جمهوری رضاخان که بود؟
5. رضاخان در غیاب احمد شاه دست به چه تبلیغاتی می زد؟
6. وقتی احمد شاه تصمیم گرفت به ایران برگردد و اکنش دولت انگلستان چه بود؟
7. احداث راه آهن توسط رضاشاه کدام بنادر را به هم وصل می کرد؟
8. اسکان عشایر در دوره رضاشاه چه پیامدهایی داشت؟
9. هدف اصلی رضاشاه از اسکان عشایر چه بود؟
11. چرا محبوبیت رضاخان در نگاه مردم افزایش یافت؟
11. رضاشاه و طرفدارانش برای حذف احمد شاه دست به چه اقداماتی زدند؟
12. ماده واحده ای که در سال 1314 توسط مجلس مطرح شد در مورد چه بود؟
13. مجلس موسسان، تکلیف قطعی سلطنت قاجار را چگونه مشخص کرد؟
14. آغاز کدام حکومت در ایران آغاز استعمار نو است؟
15. رضا شاه با کدام اقدامات حکومت استبدادی را در پیش گرفت؟

ادامه سوالات

16. رضا شاه به چه منظوری ارتش منظم را ایجاد کرد؟
17. اقدامات رضاشاه در زمینه ارتش چه بود؟
18. هدف از احداث راه آهن در دوره رضا شاه چه بود؟
19. رضاشاه با چه نامی به یک شکل کردن لباس و کشف حجاب پرداخت؟
21. رضاشاه مهم ترین راه پیشرفت کشور را در چه می دانست؟
21. چرا رضاشاه مدرس را تبعید کرد؟
22. مدرس در ابتدا به کجا تبعید شد؟ و سرانجام وی چه شد؟
23. هم زمان با حکومت رضاشاه چرا انگلیس در صدد برآمد آلمان را تقویت کند؟
24. انگلیس بهترین راه مساعدت به آلمان را در چه می دانست؟
25. کدام اقدام رضاشاه به نام تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه پرستی بود و واکنش مردم مسلمان ایران در برابر آن چه بود؟
26. هدف رضاشاه از ایجاد ارتش منظم در ایران چه بود؟

سوالات ص و غ

1. در جنگ جهانی دوم راه آهن سراسری به مهم ترین عامل ارتباطی نیروهای متفقین مبدل شد.
2. چهره سیاسی کودتای 1299 رضاخان بود.
3. آبرون سایید فرمانده نظامی نیروهای انگلیسی در ایران، به جست و جو در میان نیروهای قزاق جهت اجرای کودتا پرداخت.
4. در سال 1314 ش، قانون نظام وظیفه عمومی توسط محمد رضا پهلوی به تصویب رسید.

سوالات تکمیلی

1. احمدشاه در پی کودتای 1299 ش، تحت فشار انگلیسی ها به ناچار را به نخست وزیری برگزید.
2. رضاخان مهره نظامی کودتای 1299 به عنوان فرمانده ارتش، لقب گرفت.
3. مهره نظامی کودتای 1299 بود.
4. مهره سیاسی کودتای 1299 بود.
5. از جمله اقدامات رضاشاه، احداث راه آهنی بود که بندر ترکمن را به بندر متصل میکرد
6. قیام در مبارزه با کشف حجاب بود.
7. یگانه دشمن سرسخت رضا خان بود.

تهیه کننده: لیلی نهاوندی

استان سمنان شهرستان میامی

سال تحصیلی 1400-1401